

Obsah

1	Úvod	13
2	Principy shlukové analýzy	21
2.1	<i>Shlukování a klasifikace</i>	21
2.2	<i>Prvky shlukování</i>	22
2.2.1	Vstupní datová matice	22
2.2.2	Shluky	23
2.2.3	Míry podobnosti	24
2.2.4	Kritéria shlukování	25
2.2.5	Kritéria pro stanovení počtu shluků	26
2.2.6	Interpretace výsledků	27
2.3	<i>Předzpracování datového souboru</i>	27
2.3.1	Výběr proměnných	27
2.3.2	Transformace dat	29
2.3.3	Chybějící údaje a odlehlé objekty	32
2.4	<i>Problematika velkých datových souborů</i>	33
2.4.1	Indexování objektů	34
2.5	<i>Snižování rozměru úlohy</i>	36
2.5.1	Analýza hlavních komponent	36
2.5.2	Stanovení hlavních komponent	40
2.5.3	Metoda SVD	45
2.6	<i>Základní symboly použité při dalším výkladu</i>	47
3	Měření podobnosti	51
3.1	<i>Podobnost objektů</i>	51
3.1.1	Kvantitativní data	51
3.1.2	Dichotomická data	55
3.1.3	Nominální data	55
3.1.4	Kombinace datových typů	56
3.2	<i>Podobnost proměnných</i>	56
3.2.1	Principy zkoumání závislosti na základě analýzy variability	57
3.2.2	Závislost nominálních proměnných	60
3.2.3	Závislost binárních proměnných	64
3.2.4	Závislost ordinálních a kvantitativních diskrétních proměnných	67
3.3	<i>Podobnost v matici binárních dat</i>	71
3.3.1	Míry závislosti	72
3.3.2	Ostatní míry	74
3.4	<i>Podobnost kategorií</i>	76

4	Metody shlukové analýzy	81
4.1	<i>Klasifikace metod shlukové analýzy.....</i>	<i>81</i>
4.1.1	Tradiční metody a jejich modifikace	81
4.1.2	Novější přístupy	83
4.2	<i>Metody rozkladu.....</i>	<i>83</i>
4.2.1	Metoda k -průměrů	83
4.2.2	Metoda k -medoidů.....	85
4.2.3	Metoda k -modů a k -histogramů.....	87
4.2.4	Fuzzy shluková analýza	87
4.2.5	Minimální kostra grafu.....	91
4.2.6	Aplikace matematického programování.....	92
4.2.7	Grafická reprezentace shluků	93
4.3	<i>Hierarchická shluková analýza.....</i>	<i>94</i>
4.3.1	Monotetické shlukování	95
4.3.2	Polytetické shlukování	96
4.3.3	Dvourozměrné shlukování	104
4.4	<i>Metody pro shlukování velkých souborů.....</i>	<i>106</i>
4.4.1	Modifikace metod rozkladu.....	106
4.4.2	Modifikace hierarchických metod.....	106
4.4.3	Metody založené na hustotě, mřížce a modelu.....	112
4.4.4	Shlukování podprostorů	116
4.4.5	Postupy pro kategoriální data	117
4.5	<i>Stanovení optimálního počtu shluků .....</i>	<i>119</i>
5	Biologicky inspirované algoritmy	125
5.1	<i>Umělé neuronové sítě.....</i>	<i>125</i>
5.1.1	Úvod.....	125
5.1.2	Biologická inspirace	127
5.1.3	Formální neuron	129
5.1.4	Umělá neuronová síť	131
5.1.5	Učení	133
5.1.6	Kohonenovy mapy	134
5.1.7	Sítě založené na samoorganizujících se mapách s organizační fází	140
5.1.8	Soft konkurenční učení s možností změny architektury, neuronový plyn....	144
5.1.9	Neuronový plyn s konkurenčním Hebbovským učením	147
5.1.10	Rostoucí neuronový plyn.....	149
5.1.11	Rostoucí buněčná struktura	152
5.1.12	Algoritmus samoorganizujícího se stromu	156
5.1.13	Teorie adaptivní rezonance.....	163
5.1.14	Shrnutí	171
5.2	<i>Genetické algoritmy .....</i>	<i>172</i>
5.2.1	Genetický algoritmus k -průměrů.....	177
5.2.2	Shrnutí.....	180

Rejstřík	183
Seznam literatury	185

KAPITOLA I

ÚVOD